

شیراز

ŠÍRÁZ

Počet obyvatel: 1,5 miliónu

Provincie: Fárs

HRA NA SCHOVÁVANOU

„Buďte potichu a nemluvte na ulici anglicky, jinak vás uslyší sousedi,“ říká Saíd. „Tady je zakázané hostit cizince.“ Vystupuje z auta, rozhlíží se opatrně napravo a nalevo jako nějaký zločinec a odemyká ocelové dveře svého bytu na jihozápadě Šírázu. Potom nám pokyne, abychom rychle vklouzli dovnitř. Laila a já popadneme batohy a spěšně proběhneme vchodem. Saídův kamarád, který nás vyzvedl v centru města svým autem, se rozloučí a zmizí uprostřed noci.

Saídovi je dvacet, je studentem grafického designu, a je „dost sexy“, jak znamená Laila při pohledu na jeho profilovou fotku: černé, kudrnaté, krátce střižené vlasy, bujné obočí, odzbrojující úsměv. Když na couchsurfingu v jednom diskusním fóru uviděl můj příspěvek, napsal mi, jestli nechci na své cestě přijet také do Šírázu a ubytovat se u něj.

Podle toho, co o Saídovi vím z jeho online profilu, má rád kickbox, jezdí na

kole BMX a žongluje. Navíc je úplně závislý na couchsurfingu. Za poslední tři měsíce měl 45 hostů, organizuje setkání a také sám neustále cestuje po své zemi se stanem a batohem na zádech.

Saíd má ještě jednoho návštěvníka. Na koberci je pohodlně rozložený Christian z Kolumbie, asi pětadvacetiletý mladík se šestidenním plnovousem, který umí vypadat neuvěřitelně unaveně a současně neuvěřitelně šťastně. Omámen cestováním a vůní dalek dal před čtyřmi měsíci výpověď z pozice podnikatelského poradce a nyní místo toho brázdí svět. Keňa, Tanzanie, Etiopie, Džibutsko, Egypt, Turecko. Írán byl na jeho cestě jedinou zemí, kde ho maminka prosila, ať o sobě každé dva dny dává vědět, jestli je naživu.

„Tady je jedna paralela: Kolumbie má taky ve světě hodně špatnou pověst. Každý si ji hned spojí s kokainem, drogovými bossy a zločinem. Přitom ta země má tolik co nabídnout. Vysoké hory, fantastické pláže, úchvatná příroda a živoucí města. Ale hodně lidí má prostě strach přijet.“

„Měl jsem dokonce hosty, kteří museli svým rodičům zatajit, kam vlastně jedou,“ povídá Saíd. „Lidé si myslí, že na ně v Íránu na každém rohu číhá nějaký terorista a že se tu na demonstracích neustále páli americké a izraelské vlajky. Taková blbost.“ Dělá v samovaru černý čaj. Oba pokoje protáhlého bytu odděluje úzká kuchyňka. Na policích leží mušle z Perského zálivu, Rubikova kostka, žonglérské míčky a docela rozsáhlá sbírka zahraničních mincí. Centy, pence, liry, rupie, pesa. Domovní dveře jsou zalepené hliníkovou folií, aby přes ně nebylo vidět. Směrem dozadu vede z bytu okno, které je zakryté kartonem, a do dvora dveře, které jsou schované za temně červeným závěsem.

„Policie tady ovšem umí být hodně nepříjemná,“ říká Christian. „V Teheránu jsem s jedním íránským kamarádem seděl na lavičce. Najednou přišli dva úředníci a fotili si nás. Neřekli ani slovo. Chtěli nás nejspíš jenom postrašit.“

„Každý den čekám, jestli se mi za dveřmi neobjeví policie kvůli všem těm mým návštěvníkům,“ říká Saíd. „Jsem na to

připravený. Ale do té doby tu budu mít tolik hostů, kolik budu chtít; pět až deset za měsíc.“

Strach při cestování po Íránu prý nemá. Nebezpečné jsou jenom pohraniční oblasti s Pákistánem a Afghánistánem. „Ale vlastně bych byl i rád, kdyby mě jednou unesli. Bylo by to určitě zajímavé,“ uvažuje nahlas.

„V Kolumbii bych se ti pod takový nápad nepodepsal,“ opo-
nuje Christian.

„Možná že v Íránu jsou i únosci docela obstojnými hostiteli,“
vstupují do hovoru já.

„A možná budeš mít lepší šance to vyzkoušet než já,“ přisadí
si ještě Saíd. Že slyším v jeho hlase závist? „Íránci pro ně nejsou
tak zajímaví. Tihle zločinci vědí, že jim naše vláda žádné peníze
nedá ani nepřistoupí na žádné jiné požadavky. Evropané se vy-
platí podstatně více.“

Šíráz je jedním z mála měst na světě, které člověk pozná i se
zavřenýma očima po čichu. Konkrétně Šíráz voní po pomeran-
čích. Nejen že jsou cítit v zahradách a parcích, ale dokonce i na
rušných ulicích to vypadá, jako kdyby se tu někdo pokoušel ne-
utralizovat zápach výfukových plynů citrusovým sprejem. Už
slavný íránský národní básník Háfiz opěvoval své rodné město
jako velmi příjemné pro nos: „Šíráz a pramen Rukna, a vánek
plný vůní, dbejte jich do sytosti, jsou znamenkem krásy na tváři
naší širé země.“

Po pomerančích to voní například i před pevností v centru,
kterou nechal v 18. století zbudovat tehdejší vládce Karím Chán
Zand. Ten zvolil Šíráz za hlavní město a do dějin Persie vstoupil
jako poměrně poklidný, spravedlivý a dokonce skromný král.
Před nakloněnou kruhovou věží a mohutnými pevnostními
zdmi tu na trávníku mezi květinovými záhony čekáme na Ha-
mída.

V deset hodin ráno jsem na couchsurfingové fórum o Šírá-
zu napsal příspěvek: „Ahoj, jsme dva neuvěřitelně sympatičtí
Němci a neuvěřitelně by nás potěšilo, kdyby nás dnes nějaký do-
morodec protáhl po městě.“ K tomu jsem připojil své telefonní

číslo, což nebyl zrovna moc dobrý nápad. Zejména s ohledem na to, kolik nabídek na schůzky se z toho vyvrátilo a jaké problémy to znamenalo, když jsme se snažili je všechny nějak zvládnout.

Od: neznámé číslo

ahoj.velice rád s tebou někam půjdu,
kdykoli řekneš. Negar cs Shiraz

Od: neznámé číslo

Ahoj Stephane. Tady je Sorúš ze Šírázu.
Zrovna jsem se vrátil ze 6měsíční cesty stopem
po Íránu a Iráku. Bude mi velkým potěšením se
s tebou setkat a vyslechnout si tvé zážitky. Mimochodem,
hodně mě zaujal tvůj profil.

Od: neznámé číslo

hoj Stephane, můžem se potkat kolem 18 hod.
Reza

Od: neznámé číslo

Ahoj Stephane & Lailo Doufám že se vám Šíráz líbí
Tady je Amin z CS. bylo by fajn, když můžete ke mně přidat &
moji hosté někam podívat zábava dnes odpoledne :-)

Co může být protikladem od shitstorm, kydání slovního hnoje na druhý? Lovestorm, pozitivní záplava komunikace? Čtyři SMS za pouhé dvě hodiny: abych si pomalu na sjednávání schůzek domluvil nějakou sekretářku. K tomu ještě navíc dva

hovory. U prvního nerozumím ani slovo a navíc ani nechápu, jakým jazykem dotyčný na opačném konci drátu vlastně mluví, takže se za dvě minuty zdvořile rozloučím. A druhý je od Hamída, se kterým už jsme se domluvili na poledne. Před pevností nastává tedy obvyklý problém schůzky naslepo: naprosto netušíme, jak náš nový kamarád vypadá ani jak je starý, neustále nás ale někdo oslovuje: „Vítejte v Íránu. Odkud jste? Jak se vám tady líbí?“

Ale taky: „Jsem certifikovaný turistický průvodce. Tyjo, Německo! Mám přátele ve Frankfurtu a v Berlíně. Co byste rádi viděli?“ Přátelství a přívětivost s finančními zájmy v pozadí. I v mnoha jiných cestovatelsky oblíbených zemích je toho až příliš, takže člověk když slyší nějaké to „Hello Mister“, automaticky přidá do kroku. Jestlipak peníze turistů i v Íránu dokážou proměnit zdejší srdečnost v melodramatické falešné pozdravy „Hello, příteli“, když se vám na pláži lacině podbízejí prodavači slunečních brýlí? Každý rok přijíždějí další a další návštěvníci s nabitými peněženkami, kteří touží proměnit cenné devizy za kus kouzla této země. A každý si kus tohoto kouzla odveze domů, takže ho v takové zemi zbývá stále méně.

Posledně se něco takového stalo v Myanmaru, kde díky politické stabilitě najednou vystřelil velký zájem o turistiku. Dnes je možná na řadě právě Írán. Mimo jiné i proto, že spousta jiných zemí Blízkého Východu, které by jinak byly pro turisty podobně zajímavé, ze seznamu turistických cílů z důvodu teroru a války vypadá, například Sýrie, Libye, Libanon nebo Irák. Počet návštěvníků Íránu se v roce 2014 ve srovnání s předchozím rokem více než zdvojnásobil. Pokud to takhle půjde dál, nebudou už v roce 2015 v hotelích stačit postele.

Naopak Hamíd naprosto nemá problém nás poznat. Jediní zahraniční turisté na náměstí před pevností kromě nás už patří k tchajwanské skupině z autobusového zájezdu. Je mu 31, ve vlasech to trochu přehání s gelem, na sobě má hnědé kožené boty a drahou košili. Moje turistické já je ohromně potěšeno enormním rozsahem jeho znalostí, ať už se jedná o stavební díla nebo, svět rostlin v Šírázu. Moje manželské já si potom všímá

vyzývavých pohledů jeho hnědých očí a také ruky, která se jakoby mimochodem neustále otírá o Lailina záda, zatímco ten pacholek nevinně vypráví o významu symetrických struktur v perské architektuře, případně pronáší věty jako: „Na bazaru už ale taky člověk žel koupí čím dál víc věcí s cedulkou ‚Made in China‘. Je potřeba vědět, kde se dá sehnat dobré zboží.“

Ukáže nám tedy obchůdek, který nabízí umělecky vyřezávané dřevěné desky na backgammon, tedy vrhcáby (skutečně nádherná ruční práce). Potom jsou na programu ještě dvě zahrady. V první z nich, Pomerančové zahradě, Bágh-e Narandžestán je to cítit po pomerančích ještě víc než ve zbytku města. Pohled do letohrádku a zrcadlové mozaiky v jeho vstupní hale mi připomíná, že bude nutné se už brzo oholit. Hamídova pěstěná tvář je oproti tomu živou reklamou na Gillette. Utěšuji se nádhernými ženami v horním podlaží. Namalované jsou na stěnách, zarámované do květinových ornamentů. Mají na sobě roucha s obnaženými rameny, odhalené bujné kadeře a bílá předloktí. Přistihuji se, že jsem na zlomek sekundy pohoršen.